

A l'hora d'escollir el lloc on emplaçar l'habitatge, el nostre pagès tenia dues opcions: la muntanya o la vall. En aquest criteri prevalien dues raons: els esdeveniments històrics i les condicions geogràfiques.

Les revoltes que es produïren en segles passats propiciaren un estat d'inseguretat personal. Hi ha doncs una necessitat d'ajuda mútua. Es fa necessari construir nuclis emmurallats, castells protectors, o bé situar les cases de manera que facin de muralla contra l'invasor. Les muntanyes constitueixen un mitjà de defensa natural, ja que dificulten l'accés. Els vilatges s'emplanten en els cims, al fons d'una vall amagada, en el cor d'un bosc, etc.

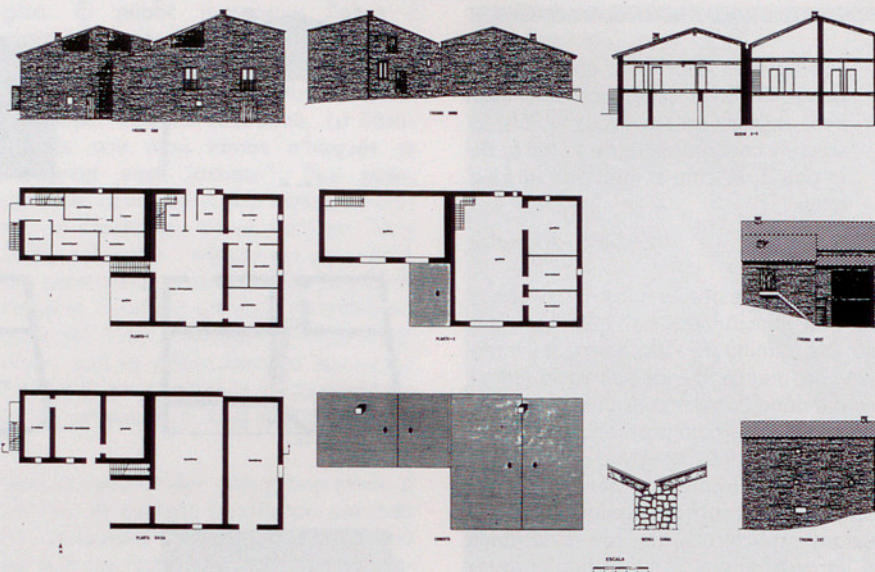
Per regla general, tan bon punt la seguretat millora, els pobles situats en llocs tan escabrosos són abandonats per aixecar-ne d'altres emplaçats en llocs més ben situats respecte a l'aigua, els conreus o les comunicacions.

La muntanya presenta moltes adversitats (accessos difícils, incomunicacions a l'hivern per les nevades...), però continua essent necessari l'agrupament en nuclis, per la raó esmentada d'ajuda mútua. La masia aïllada pràcticament no existeix. L'aigua és abundant, i això motiva que aquests vilatges siguin molt dispersos. A les zones seques, on l'aigua és escassa, els nuclis de població són més densos i s'apleguen al voltant del punt on es troba l'aigua.

El costum és situar els vilatges per damunt de les valls, ja que en aquestes els rius que hi transcorren fan que les gelades en els mesos freds es facin sentir amb més intensitat que en els llocs enlairats, més assolellats (d'un centenar llarg de pobles que hi ha en aquesta comarca, solament 9 estan situats a la vora del nivell del riu). Aquestes poblacions s'emplanten a mitja muntanya, entre els 700 i els 1.500 metres, ja que en altituds superiors les condicions de vida són dificultoses.

La cara sud de la muntanya, la solana, és el lloc predilecte per emplaçar-hi les cases i els conreus. Es procura que cada habitatge estigui exposat a l'acció directa del sol. Si el pendent és fort, cap casa no serà privada del sol per les veïnes, precisament gràcies a la forta inclinació del terreny, i per això les cases es presenten més amuntegades. Si el pendent és insuficient, caldrà separar unes cases de les altres formant rengleres, unes més altes que les altres, cosa que dona com a resultat un esgraonament. Aquesta forma d'agrupament és molt freqüent. L'emplaçament d'aquests nuclis està sotmès a unes clares influències climàtiques.

Mas de la Freita

ELS POBLES

Disposició de les cases en forma amuntegada, cap casa es veu privada del sol per les veïnes, degut al fort desnivell del terreny. (Castellnou de Carcolze).

Emplaçament en un turó i a mitja muntanya. (Arseguet).